

Makói Független Újság

POLITIKAINAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Széchenyi tér 2. Telefonszám 124.

Szerkesztésért felelős:
ÖZV DR. KISS PÁLNE

Alapította:

DR. KISS PÁL.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN:

Fél évre 7 korona | Egy óra 1 K 20

ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKEN:

Fél évre 14 korona | Egy óra 2 K 40

Makói levél a frontra

Makó, június 28.

Testvérek! derék jó makóiak, a kik oda vagytok a különböző harotereken, küzdötök egy bol dogabb jövőért, hozzátok szól ezen írásunk a jelenről, arról a sivár, vigasztalan jelenről, melynek harcosai mi vagyunk idehaza, s ahol nem a muszka, nem a szorb, nem a digó az ellenségünk, hanem egymásnak vagyunk a megölő ellenségei.

Derék makói fiuk! sűrűn irtok nekünk, hát megérdemlitek, hogy már egyszer mi is válaszoljunk, ugy ahogy ti szoktatok. Kezdjük a menázzal. Nagyon örülünk, hogy nektek olyan jó menázzatok van. Bizony ezt mi nem mondhatjuk el magunkról. Nálunk napról napra rosszabb a menázi, a koszt s napról napra drágább a hozzávaló. Nera is fogjátok elhinni, a mit ide írunk, de a makói piacon már 24 fillért kérnek és adnak egy tojásért nyiltan a rendőrség előtt, ugyanazon rendőrség előtt, amelyik a tojás árát 10 fillérben maximálta. Ennyit a tojásról. Húst, azt irjátok, annyit kaptok, amennyi csak kell, ez is örömmel tölt el bennünket, bizony Makón betartjuk a két husztalan napot, mert mi törvénytisztelők vagyunk. Kedden és pénteken nem nyit a mészáros. A többi napokon pedig nem lehet húst kapni, mert nincs, mert a mult heti vásáron az élő marha kilójárt 7-8 koronát fizettek, elképzélhetitek mennyibe kerülne ebből egy kiló hus a vasárnap paprikához. Így bizony csak krumpliból készül a paprikás, a húst meg hozzágondoljuk, habár a krumpli drágább Makón, mint bárhol másutt.

Makón, hős fiuk, minden drágább mint másutt. Hej, de elbámulnátok, ha ugy ide írónk mindennek az árát, akkor látnátok csak, hogy nekünk idehaza milyen kemény ellenséggel van dolgunk, a lelki ismeretlen élelmiszert uzsorások egész hadseregével, amelyik még veszedelmesebb a ti ellenségeitek-

nél, mert azok ellen a kezetekben a fegyver, de bizony a mi fegyverünk csak az armaximálás, ami csak arra jó, hogy féljünk tőle, mert ha a hatóság valamit maximál, egész biztos, hogy többé nem lehet hozzájutni, ha pedig lehet, hát jóval drágábban a maximális áráll.

Tudjátok fiuk, hős makóiak, azt is megírjuk, hogy mi ennek az oka. Nincs sennek jó kommandánsaink idehaza. Hiába, a java oda van a harotereken. Ha nekünk is olyan jó kommandánsaink volnának, mint nektek, akkor mi is legyőznék ezt a esunya ellenséget idehaza, épp ugy, mint ti legyőzitek ott. Hej! fiuk! de napyszerű dolog is az a jó parancsnok, jó vezető. Most látszik csak meg. Mert ne gondoljátok, hogy mindennütt ilyen gyalázatosak a viszonyok, mint Makón, oh nem, Miskolcon, Szentesen, Hódmezővásárhelyen, Csabán, Tótkomlóson, Váradon, sőt még Orosháza is jobb világ van, mint nálunk. Oka ennek egyszerűen az, hogy arrafelé ügyesebb, jobb kommandánsok, vezetőik vannak, mint itt nálunk, s ott törődnek a polgárok jólétével, nem ugy mint nálunk, ahol csak arra vagyunk jók, hogy háromszor olyan magas pótdadót fizessünk, mint Miskolcon, ahol pedig ép háromszor olyan olcsó még csak a zöldségféle is, itt pedig a hazája van.

Ezt nyáron írjuk nektek de hogy mi lesz télen, attól már előre fáznak. Előre vacog a fogunk hogy mennyit fogunk a fáért és szénért fizetni, mert a mi vezetőink nem gondoskodtak előre fáról és szénről, mint azt Aradon és Szegeden megtették.

A zsirról se beszélünk, tudjátok hogy másutt a város hízaltat sertéseket s gondoskedik zsirról, szalonnáról. Nálunk e télen a hatóság hibájából olyan zsirhiány lesz, hogy a legtöbb házban igazán csak vízben fognak főzni a panasszal, sóhajjal rántani.

Lássátok jó makóiak, ilyenek a mi kommandánsaink. Bezzeg mások a tiétek, mert azok törődnek veletek, törődnek az élelmiszertekkel, de nálunk, amint láthatjátok,

nagyon muszkák az állapotok.

Higyjétek el, hogy mi is alig várjuk, hogy hazajőjtek. A ti erős karotokra nagy szükségünk van. Újból harcba hívunk majd

benneteket, harcba, küzdelemre ez ellen a türhetetlen viszonyok s a hatóság közönye ellen, amiket okvetlen le kell győznünk, mert különben elveszünk.

Vezérkarunk

mai jelentése

Budapest, június 24

Orosz hadszíntér:

Bukovinában Kopolungnál tegnap heves harc folyt. A Ceremos-völgyben osztrák magyar csapatok átkaroló előnyomulása kiszorította ellenséges Kuty városából. Tarnopoltól északnyugatra egy orosz éjjeli támadás ágyutüzünkben összemlött. Radzivilovnál tegnap délelőtt lefolyt harcokban az első népfelkelő dandár ismét bizonyosságot tett derékségéről. A Wolhyniában harcoló rémet és osztrák-magyar haderők Lipától északra, Gorochowtól északra, valamint Torczyntól nyugatra és északnyugatra tért küzdenek ki. Oroszoknak részben friss erőkkel indított minden elle támadása eredménytelen maradt.

Olasz hadszíntér:

A Pöcken-szakaszon ellenség a legnagyobb hevedségig fokozódott agyutüzelés után gyalogsági támadást intézett a Salmer hágra és a kis Balon levő állásaink ellen mindkét támadását visszavertük, egyétként helyzet változatlan. Az Alai pályaudvar nehéz agyunk töze alatt állott.

Délkeleti hadszíntér:

Helyzet változhatlan.

Höfer, altábornagy.

A német vezérkar jelentése

Berlin, június 24.

Nagy főhadiszállás jelenté;

Nyugati hadszíntér:

A Maastól jobbra csapataink Dukon a király nevét viselő tizedek számú bajor gyalogezreddel a hatásos tüzéségi előkészítés után a Froiaeterre magaslat hátán Esattól keletre támadásra törtek előre, rohammal keresztültörték a Thiaumont páncélerődöt, melyet elfoglaltak hatalmukba kerítették, Fleurj falu legnagyobb részét és Vauxerödöt délre is tért nyertek. A gyűjtőhelyekre eddig 2673 foglyot, köztük 60 tisztet szállítottak be, az arcvonal többi részén helyenként élénkebb tüzési járőr és repülő tevékenység volt. Haumontól egy francia hadi egységet légiharcban kilőttünk Witgens hadnagy Blau outal hetedik ellenséges repülőgépet lőtte le, egy francia kéfedelüt.

Keleti hadszíntér:

Huxtól délre és Vidsytól északra orosz előretöréseket visszavertünk, egy német repülőraj megtámadta a Palocsanji pályaudvart Moleducutói nyugatra, ahol csapatbarakodásokat figyelünk meg, szintugy bombákat dobtunk lumnici vasuti telepekre.

Linsingen tábornok hadseregénél a támadás általában a Sbulinó Vatyu Svin'áse vonalig és azontul jutottak előre. Ellenség heves ellentámadásai meg-hiusultak. Orosz foglyok száma állandóan növekszik. Bothmer gróf tábornok hadseregénél csak kisebb alkötetek voltak előretolt osztagok között csak.

Balkán hadszíntér:

Nincs ujság.

Legfőbb hadvezetősége.

Makó város pótköltségvetése

1916-ban 136 százalék a városi pótdó

Makó, június 24.

Makó város pótköltségvetése a városi főszámvévi hivatalban közszemlére van kitéve s mint a hivatalos hirdetésny mondja, mindenki megteheti ellene észrevételeit. Hát mi is megtegyük.

Elsősorban meg kell állapítanunk, hogy a pótköltségvetésre azért volt szükség, mert a város rendes költségvetésében nem nyartek fedezetet azok a rendkívüli kiadások, amelyek a háberus viszonyok következtében szakadtak a város nyakába. Egész sereg ilyen kiadás van. Hogy egyebet ne említsünk, ott van mindjárt a díjakok fizetése, a két anyavédelmi állás szervezése, a polgári iskolai tanterv drágasági segélye s még egy egész sor más s más című több kiadás, amelyek 20740 koronával növelik a kiadásokat.

Dr. Hajdu János városi főszámvévi ezen kiadások biztosítására 55 százalékos pótdó kivetését javasolja, amiféle Makó városi közönsége 136 százalék pótdót fizet az 1916 ik évre.

Olyan óriási pótdó ez, amivel csak kevés város terhel meg polgárait. Annál szembetűnőbb ez a hatalmas összegű pótdó, mert ezért semmi különösebb ellenértéket nem kap a város polgársága, ha csak az nem ellenérték, hogy Makón sokkal rosszabbak a viszonyok, mint bárhol másutt az országban, ahol pedig kevesebb a pótdó.

Dr. Hajdu János városi főszámvévi már a múltban nem egy ízben rámutatott, hogyan lehetne a városi jövedelmeket fokozni a pótdó emelése nélkül. A közvetett adókról szóló jelentése igazán a legszebben kidolgozott városgazdasági program s hogy ezt Makó város képviselőtestülete nem fogadta el, ezt nyögi most a város 136 százalékos pótdóval, amely még kerántsem állapotott meg, hanem még emelkedni fog, amint hogy a közszükségletek is folyvást emelkednek.

Makó város közönsége megteszi észrevételeit s annak nevében eslekezünk, midőn kiírjuk, hogy Makó lakossága nem bírja el a közterhek folytonos emelkedését. Most pláne új adók is jönnek, amikkel valóságban meggyomorítanak minden existenciát. Ilyen sivar viszonyok közepette nem szabad a pótdó állandó emelésével még nehezebbé tenni a polgárság létezését.

Más, új jövedelmek kellene, amelyek nem nehezedeik egyetemesen mindenkire, hanem csak azokra, akik azt, sőt még többet elbírnak. Ezeknek az új jövedelmi forrásoknak feltárását várjuk Makó város főszámvévitől, dr. Hajdu Jánostól, akiről készséggel elismerjük, hogy a város háztartását nehéz körülmények között, de sok kitartással és hozzáértéssel s buzgalommal vezeti.

Gyers és mégis alapos munkát várunk tőle s elhárítását a folytonos emelkedő pótdó rémnek, amely alatt összeroskad ennek a városnak dolgozó népe.

Jótekonyság. Ehrenfeld és Spitz cég egy peres ügyből kifolyólag a hadi özvegyek és árvák javára 30 koronát adományozott a polgármesteri hivatalnál.

Hogy élnek Makó szegényei?

Látogatás a szegényménházban

Makó, június 24.

A szörnyű nagy drágaság arra indította e sorok íróját, hogy meggyőződést szerezzen arról, hogy a városi menház ápoltsjai nem e szenvednek szükségét, kijár-e a közt nekik, nem e éheznek.

Előljárójában nagyon megnyugtató képet nyújthatunk a tapasztaltakról, amennyiben személyesen meggyőződött e sorok írója, hogy a szegényménházban a legnagyobb rendben mennek a dolgok.

Csodálatos csak egy, s ez, hogy hogyan bír az élelmező vállalkozó napi 95 fillérért annyi s oly jóízű eladelt elállítani s tényleg kiszolgáltatni. Ma szombaton például reggelre tarhonya leveles volt, nagyon jóízű, ebédre tézstaleves és savanyu paszuj, vacsorára pedig tejet kapnak az ápoltsak. Ehhez naponta 22 deka keuyeret, amely jóízű kenyér. Mindazon eladeltet oly mennyiségben és minőségben kapják az ápoltsak, hogy az teljesen elegendő s kielégítő.

Ezzel a kózzal igen sok makói család szives örömet beérné, különösen ha megjegyezzük, hogy hetenként 2 szer hus is van, ami ma még a legjobb családoknál is ritkaságszámba megy.

Hangulatosan kell újból, hogy érthetetlen, hogyan lehet napi 95 fillérért ilyen és ennyi élelmet kiszolgáltatni. Utána kell a hatóság-nak nézni s éppugy, ahogy annak idejére ép e hasábkörül korholtuk a szegényménházi viszonyokat, ép ugy a tárgyilagos igazságosság elvénél fogva dicséretet mondunk az élelmezés felett s kívánjuk, hogy a hatóság azt se tölje el, hogy a vállalkozó tönkre menjen azért, mert a szerződés ideje s a mai viszonyok között esekély 100-300 százalékos áremelkedés állott elő, csaknem minden egyes élelmiszernél.

A menházban egyébként a legnagyobb rend s tisztaság uralkodik. Az ápoltsak jól érzik magukat s ez a gondnok érdeme, aki szintén nehéz viszonyok között küzd esekély, mondhatni neveléses fizetésével a mai rendkívüli viszonyok között.

Örömmel konstatáljuk, hogy a szegényménházban minden tekintetben példás rend uralkodik s

igy Makó elaggott szegényei a rossz idő dacára sem nélkülöznek, hanem gond és baj nélkül élnek, át azt a pár esztendő, amit a gondviselés nekik az életből még nyujt.

A Nádasz szintársulatról

Hogy írnak a marosvásárhelyi lapok

Makó, június 24.

Jól a közepés járunk a nyári szini idénynek a közönség érdeklődése azonban egyáltalán nem esőkent, egymást érik a teit, a szult házak, ép ugy, mint az idény elején s az igazgatónak még mindig van valami siágere, valami be adni valója, a mellyel teit házat hozzon. Most „Mánás Miska”-val, a „Király Színház” pompás ujdóságával akar egymásután négy szult házat. Ez a jó szándék érthető is különben mert Mánás Miska Budapesten egyfelyláiban száznál több előadást ért el.

A Nádasz-szintársulat meleg pirulásának azonban valami más, valami mélyebb és becsesebb oka van. Azok a kivels, művészi vonalon álló előadások a melyek a társulat produkált.

Mert ebben az idényben sok szép, sok jó és sok kitűnő előadást látnak. Alig egy párszor volt okuk a kritika erősebb szemű végén át bírálva az előadásokat „útni.”

Az előadások színvonala állandóan emelkedett és látnak egy pár olyat, a melyet ugy, a mit velt, bátran átlehetett volna útletni nem csak a vidék akármelyik szinpadára, de a „Királyba” vagy a „Vig színházba” is.

Az utóbbi darabok közül különösen elsőrendű, nálunk rég észlelt sikere volt Gólfaden kedves héber dajjátéka „Sulamith”-nak.

A címszerepet Görög Olga elevenítette meg. Mert nem csak játéka, de lelket, érzést vitt belé. Azokban a gyönyörű áriákban az ő kellemes, lágyan eszesergő, de aztán a fensőbb regiszterekben is tisztán esengő hangjával harmonikusán olvad egybe kifejező játéka, a melynek minden mozdulata nemcsak a tökéletesen helyes felfogást, de a szerep átérzését is fejezte ki. Vidéki szinpadon m

Ideálisan szép üde arcbőr

Máshol sehol, csak kizárólag fehér és crém színben, Ideál-szappan.

ma már egyedül a Kudar-féle Makói Ideál crémmel, Ideál arctej ápolásával érhetünk el, 1000-nél több elismerés bizonyítja, hogy pattanást, arcvörösséget, májfoltot, szeplőt elmulaszt Makó-Ujváros Kudar-féle gyógyszerházban szerezhető be. Törvényesen védve van. 1 tégely Ideál-crém. 1 üveg Ideál-tej, Ideál-pouder rózsá. Kudar Lajos gyógyszerháza, Makó-Ujváros.

Ablakredőnyök önműködővel

minden nagyságban kaphatók Pallagi-cégnél

alig van még ilyen koleratur primadonna.

Itt említjük meg, hogy Nádassy kifizető társulata nemsekára Makóra jön s megkezdi előadásait.

NAPI HIREK

Makó, június 24.

— A battonyai vásár. Óriási érdeklődés mellett zajlott le azombaton a battonyai állatvásár. A felhajtás óriási volt, de még óriásibbabbak voltak az árak. Tájszélesül körölködik, hogy két pár ökör 13000 szóval is tízezerháromezer koronát fizettek. Ezután pedig aki azt a régi nótát énekli, hogy szeretnék szántani hat ökröt hajtani, hát az nagyon drága dolgot kíván. Hat ökröt hajtani az tízezer pengő forint és nem korona. Nagy ára volt a többi jószágoknak is. A nagy árak dacára minden jószág elkel.

— Peterdy Etelka férje hadifogoly. Annak idején megtudtuk, hogy mintegy három hónappal ezelőtt házasságot kötött Baló Zoltán budapesti 30. honvéd gyalogezredbeli százados Peterdy Etelkával, a volt jelenleg pécsi primadonnával. A házasságkötés után a köteletség ismét elválasztotta az ifjúpárt és Balló százados akkori állomáshelyére, Csarnovitába tört vissza, ahol most orosz fogságba esett s így már békekötésig nem fogja látni a feleségét. A béke napja pedig, amikor ismét napugár melege fogja a földet végigcsokolni, már nem várhat magára sokáig.

— A makói piac veszedelme: szételvájtát fűllete ma le a rendőrség. A tavaj nő özv. Nagy Jánosné, akit inkább Pak Anna néven ismernek Makón, mert itt főként sütemények árásával foglalkozott. Amde a bolt mióta a süteményárúsítást a kormány betiltotta, rosszul mezt. A feleség ráért a sokkal jövedelmezőbb szételvájlásra. Jó sikerrel üzte a mesterségét s csak most pénteken vesztett rajta mikor is bekísérték a rendőrségre, ahol több lopását is bevallootta. Megmozdítása alkalmával egész sereg pénztárcát találtak nála. A rendőrség peresze letartóztatva s egyben felhívja a közönséget, hogy akiknek utóbbi időben esettelvájlás fejtán társjuk eltűnt, a rendőrség négyes szamu szobájába a bűnjelöl megtekintése végett jelentkezzenek.

— Liliputiak Makón. A zeynard-féle világhírű liliputi művész társulat, mely már az egész világot bejárta s mely mindenütt a legnagyobb szenzációt kelti, a napokban Makóra érkezik és f. hó 27., 28. és 29-én a Korona kertjében fog játszani.

— A veszedelem órája. Ma mikor ennyi veszenelmes órát élnek át milliók s nemzetek bizonyára nagy érdeklődésre tarthat számot az Uránia színház legújabb ujdonsága „a veszedelem órája” mely 3 felvonáson keresztül a legnagyobb élvezetet fogja szerezni a közönségnek. Akik a vidámságot szeretik, azok ugyanezek kaegni fognak „a völgyek iskolája” című kaegtató bohózatot, amelyben jelenetéről jelenetre fokozódik a jókedv s avidámság. Az előadás a Hollós Kornélia színházban lesz megtartva.

— Értesítés. Szíves tudomására hozzuk, a tisztelt közönségnek, hogy a főtéri három gyógyszer-tár közül, a mai vasárnap délután 1 órától hétfő reggel fél 8 óráig Breuer Zoltán szolgálja ki a gyógyszereket. Délután azonban mind a három gyógyszer-tár.

— Meghívó. A makói függetlenségi és 48-as II-ik olvasókör folyó hó 25-én délután fél 11 órákor gyűlést tart, melyre a kör tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

Nyilttér*)

Felhívás!

Értesítettük Makó város összes belső és külső tanyai tisztelt szikviz fogyasztó közönsége, hogy akiknél szódavizes üvegek vannak elrejtve, és pedig mint hasznavehetetlen tárgynak tekintettek, hányódnak, vetődnek, a pincékben, kamrákban, padlásokon, udvarokon és kertekben, a gyermekek hányják-vetik és sok helyen semminek sem tekintik. — Azon üvegek száma, melyek így a forgalomból ki vannak vonva, — sok ezerre menő, és ezekkel a gyárosok megkárosítva vannak.

Tehát felkértnék mindazok, akiknél ilyen üres szódavizes üveg, vagy ennek ölmikupakja van, hogy ezen forgalomból kivont üvegeket 15 nap alatt vagy a tulajdonos gyárosnak, vagy az üzletbe, melyből elvitték, sziveskedjenek visszaszolgáltatni, annál is inkább, mivel ezen idő letelte után az illetők ellen a rendőrhatalomnál feljelentés fog történni.

Az összes makói szikvizgyárosok.

PRO PATRIA

Fájdalomtól megtört szívvel érzem a rekonokot, jóbarátokat, ismerősöket és szomszédokat, hogy szeretett férjem

Fodor Imre

1916 május hó 20-án Lessel (Alessio) Albániában életének 39 ik évében elhunyt, holtestét bajtársai helyezték eszedes pihenőre.

Drága lelke megtért az Urnál, az örök világszág fényeskedjék neki. Oly könnyű legyen áldott tetemének a föld, aminő nehé megérti hitvesének a súlyos csapás elviselése.

Fodor Imréné
Jenei Rozália.

(A rovatban közöltekért nem vállal felelősséget a szerk.)

Raktáramból

szállíthatok eredeti Wicking- és amerikai Jeansten következő aratógépeket és hozzá eredeti manillát.

Azonkívül marokrakó gépeket is. Iczkovics gépáruháza Tótkomlós.

REGÉNY.

Égy világváros rajzolat. (1816)

122. fejezet.

Az utolsó ülés.

— Megkaptuk a forgalomból kifizetett pénzt is mind egy rakással!

— Ah, az már valami!

— Tizenöt milliót zsákmányoltunk, kegyelmes ur!

— Erre már felugrott a miniszterelnök.

— Terringettél! Maga is ott volt?

— Nem de a pénz ott őriztetik a rendőrség épületében.

A miniszterelnök gyorsan felöltözött.

Szinte nem akarta elhinni, hogy tizenöt milliót zsákmányoltak. Ezt ő tulajdon szemével akarta látni!

A rendőrségi épületbe érve, megnézte a vasláda tartalmát. Szép rakás pénz volt biz az!

A hatalmas ur szemé felcsillámlott.

— Erre az állam nevében ráteszem a kezemet! mondá.

A rendőrfőnök alázatosan meghajtá magát. Titkon pedig azt gondolta magában:

— Hű, csak én találtam volna meg a pénzt! Majd akkor én tettem volna rá a kezemet az állam nevében.

A miniszterelnök eszedben elvitette a pénzt, a rendőrfőnök pedig többet magával kiment a Lorseti-kastélyba, titkon azt a reményt táplálva, hogy valamely rejtett zugban hátha találja meg még egy csomó jó bankjegyet.

Kötelet annyit szedtek össze, amennyit hamarosan keríthettek; ezeket egymáshoz kötötték s egy bátor rendőr jó jutalom reményében eszedugyan leszállott a mely üregbe.

Folyt. köv.

Liliputiak Makón!

A Zeynard-féle

liliputi művész társulat

mely a világ 11 legkisebb emberéből áll, s mely már kétszer volt Amerikában, Afrikában, Ausztráliában, s mely most Bukarestben a román királyi család előtt bemutatta képességeit, f. hó 27., 28., és 29-én a „Korona” kertjében fog játszani.

Bővebbet a színlapon.

Elsőrendű föld feles művelésbe vagy haszonbérbe!

Kilenc és fél katastrális hold kifizető föld, a kocsiut mentén egy vagy több ére

feles művelésbe vagy haszonbérbe kiadatik.

Értekezhetni a „Makói Független Ujság” kiadóhivatalában.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalba

Fedák cipőkrém

1 ÜVEGTÉGELY A LEGNAGYOBB HÁZTARTÁSBAN EGY HÓNAPRA ELEGENDŐ. ÁRA 1 KORONA

